

SAMENWERKING ALS SLEUTEL VOOR EEN SUCCESVOL AGROFORESTRY-SYSTEEM

Alternatief samenwerkingsmodel met meerdere partners zoals toegepast bij pachters in Dartington

WAT EN WAAROM

Alternatieve bedrijfsmodellen om te komen tot succesvolle agroforestry-systemen

De meeste bestaande agroforestry-systemen op Britse boerderijen werden opgestart door landbouwers die ofwel de landeigenaar of pachter zijn. Het ontbreekt veel landbouwers echter aan (a) tijd en gespecialiseerde kennis om bomen te planten en verzorgen en (b) het kapitaal om te investeren in bomen, vooral bij opstart van een nieuw bedrijf. Bovendien zijn bomen een langetermijninvestering en de onzekerheid rond de pachttermijn, maar ook de meningsverschillen tussen boeren en verhuurders, zijn beide bekende remmende factoren voor de opstart van nieuwe agroforestry-systemen op gepacht land.

Dartington Estate in ZW-Engeland benadert agroforestry op een voor het VK ongeziene, innovatieve manier die een samenwerking inhoudt tussen de landeigenaar, de landbouwer als pachter en de belanghebbende partijen voor de boomcomponent. Door verschillende bedrijven te laten samenwerken in het beheer van deze systemen slaagt de landeigenaar, Dartington Estate, erin om agroforestry op een ongewone, maar veelbelovende manier te benaderen. Een manier die meteen heel wat van de barrières die een grootschalige doorbraak van agroforestry in het VK tot op heden dwarsboomden, doorbreekt.

Het 20 ha grote agroforestry-perceel in Dartington Estate, Devon, VK
Harriet Bell, 2018

Vlierbloesems op het agroforestry-perceel van Dartington Estate.
Harriet Bell, 2018

HOE WORDT DE UITDAGING AANGEPAKT

Een meervoudige samenwerking

Old Parsonage Farm is een veeteeltbedrijf gelegen in het Dartington Estate. De boerderij pacht onder meer een 20 ha groot agroforestry-perceel. In dit innovatieve agroforestry-model beheren de landbouwers de rijen tussen de bomen als onderdeel van een zevenjarige akkerbouwteeltrotatie voor kuilvoer. Voor het verlies aan bewerkbaar oppervlak door de bomenrijen, worden ze financieel gecompenseerd door de partijen die de bomen vermarkten. De investering in de bomen gebeurt door drie verschillende bedrijven: Luscombe Drinks (1600 vlierstruiken), Apricot Centre (600 appelbomen) en Salthouse & Peppermongers (150 Sichuan peperbomen). Deze bedrijven specialiseren zich in producten afkomstig van de bomen en

hebben er commercieel belang bij dat de bomen productief zijn om zo de vraag naar hun producten te beantwoorden. Drie bedrijven kregen een vergunning voor het vermarkten van de bomen, waarbij de landbouwers wel blijven instaan voor het beheer van het land waarop de bomen ingeplant staan en dus ook recht hebben op de directe inkomenssteun gekoppeld aan dit land. Deze drie bedrijven wilden weliswaar gegarandeerd zien dat ze deze boomstroken voor een voldoende lange tijd konden gebruiken zodat ze hun investering konden terugverdienen. Als oplossing voorzag de landeigenaar, Dartington Estate, hen van een bijkomende garantie tot de voortzetting van de vergunning onder dezelfde voorwaarden ongeacht de huurder.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 727872.

Sleutelwoorden: landbouwcoöperatie; samenwerkingsmodel ; bedrijfsmodel; huurder; landeigenaar

eurafagroforestry.eu/afinet

- Het grootste voordeel van een samenwerkingsmodel met meerdere partners is dat het combineren van verschillende vaardigheden en ervaringen resulteert in een systeem dat op maatschappelijk en economisch vlak meer veerkrachtig is - elk heeft zijn eigen afzetmarkt voor zijn product en de samenwerking maakt meer afzetmarkten toegankelijk; elk heeft ook de kans hun marktpotentieel te doen toenemen.
- Samenwerking tussen alle stakeholders en een open communicatie van meet af aan is cruciaal om dit model te laten werken.

Welke lessen werden gaandeweg geleerd?

De drijfveer van de landeigenaar, Dartington Estate, voor agroforestry was het instandhouden en heropwaarderen van de bodem, het verhogen van de biodiversiteit op het hele landgoed en het risico beperken op lokale overstromingen. De eis van de landeigenaar dat pachters deels aan de slag moesten gaan met agroforestry weerhield echter een heel aantal landbouwers ervan om zich aan te melden als mogelijke pachter van de grond. Bomen zijn duur, het duurt vele jaren om de aanplantkost terug te verdienen en vele kandidaat-pachters zagen het ook als verspilling van vruchtbare akkers. Een samenwerking tussen mensen met verschillende expertises en vaardigheden in een systeem dat meer sociaal, ecologisch en economisch veerkrachtig is, bood uiteindelijk de oplossing.

Een transparante en uitgebreide samenwerking is echter noodzakelijk in dit systeem en één van de lessen die gaandeweg geleerd werd, was de noodzaak om alle actoren samen te brengen tijdens het project. Vooral tijdens de ontwerpfase van het systeem is het belangrijk dat iedereen van meet af aan op de hoogte is van elkaars vaardigheden, interesses en voorkeuren. Één van de grote uitdagingen bij het opstellen van de vergunning was ervoor zorgen dat ze fair was voor alle partijen, wat op zich eerder subjectief is. Vooral voor de financiële kant was dit bijzonder moeilijk en werd rekening gehouden met: opbrengstverlies voor de pachter, extra arbeidskosten en administratieve kosten, directe inkomenssteun en de mogelijks verhoogde kosten voor loonwerkers door het moeilijker bewerkbaar veld. Dit werd afgewogen tegenover wat betaalbaar is voor de bedrijven die de vergunning krijgen, rekening houdend met de

kapitaalsinvestering bij aanvang en de terugverdientijd op lange termijn.

Ook het compensatie-aspect van de vergunning was een moeilijk onderwerp. Bomen stijgen in waarde na verloop van tijd, terwijl normale investeringen (boerderijgebouwen, machines, enz.) een waardevermindering kennen. De gebruikelijke afschrijvingsmethode voor het berekenen van compensatiepercentages was slechts gedeeltelijk toepasbaar. Dartington Estate heeft een eigen compensatieformule ontwikkeld waarin het landgoed, als landeigenaar, de huurovereenkomst diende te ondersteunen. Het is nog te vroeg om te besluiten of alle elementen in de vergunning goed aangepakt werden. Er bestaan geen vergelijkbare projecten en een evaluatie op basis van gegevens rond opbrengsten en kosten zal wat later in het project moeten uitgevoerd worden. Dit project levert hopelijk een bruikbaar model op voor gelijkaardige overeenkomsten in de toekomst.

Het nieuw aangelegde agroforestry-perceel in Dartington Hall Estate
Harriet Bell

MEER INFORMATIE

Beschrijving van de agroforestry-praktijk op het Dartington Estate:
<https://www.dartington.org/about/our-land/agroforestry/>

Harriet Bell haar blog rond de agroforestry-ontwikkelingen in Dartington:
<https://www.dartington.org/category/blogs/food-farming-conservation/agroforestry/>

Video van Harriet en de huurder met uitleg rond het bedrijfsmodel van Dartington:
<https://www.youtube.com/watch?v=xRjG1xTAY6g>

HARRIET BELL and SALLY WESTAWAY

Dartington Hall Estate

Organic Research Centre

sally.w@organicresearchcentre.com

Content editor: Maria Rosa Mosquera-Losada (USC)

16 MAY 2019